CENTRALNA KOMISJA EGZAMINACYJNA

Arkusz zawiera informacje prawnie chronione do momentu rozpoczęcia egzaminu.

MHI 2019

UZUPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD

PESEL

miejsce na naklejkę

EGZAMIN MATURALNY Z HISTORII
POZIOM ROZSZERZONY

DATA: **14 czerwca 2019 r.**
GODZINA ROZPOCZĘCIA: **14:00**
CZAS PRACY: **180 minut**
LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: **50**

NOWA FORMUŁA

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 39 stron (zadania 1–25). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu albo pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
6. Na tej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
7. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.
8. Zapoznaj się uważnie ze źródłami, a następnie wykonaj zadania umieszczone pod nimi. Odpowiadaj tylko na podstawie źródeł i tylko własnymi słowami – chyba że w zadaniu polecono inaczej. Udzielaj tylu odpowiedzi, o ile Cię poproszono.

MHI-R1_1P-193

MHI 2019

Układ graficzny
© CKE 2015

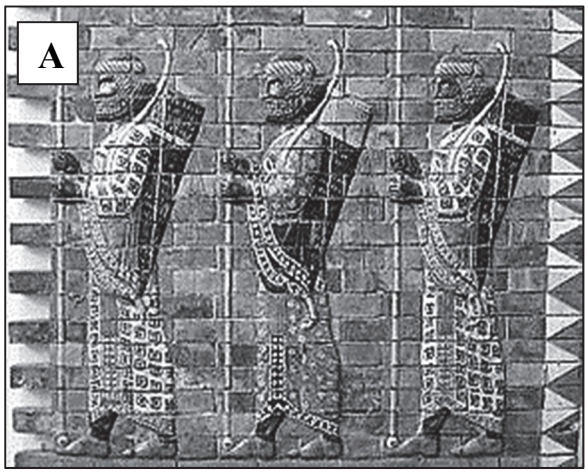
Zadanie 1. (0–1)

Źródło 1. Opis bitwy

Po uszykowaniu się i pomyślnym wyniku ofiar Ateńczycy na dany znak ruszyli pędem przeciw barbarzyńcom. A dzieląca ich przestrzeń wyniosła nie mniej niż osiem stadiów. Persowie, widząc nadbiegających, gotowali się ich przyjąć, i przypisywali to zgubnemu niewątpliwie szaleństwu Ateńczyków, kiedy ujrzeli, że są w małej liczbie i pędzą cwałem, nie rozporządzając ani jazdą, ani łucznikami. Tak myśleli barbarzyńcy. Lecz Ateńczycy, skoro zwarli się z nimi w gęstych szeregach, walczyli chwalebnie. Pierwsi bowiem ze wszystkich, jakich znamy Hellenów, szturmowym krokiem ruszyli na nieprzyjaciół, pierwsi znieśli widok medyjskiej odzieży i noszących ją mężów; bo dotychczas nawet sam dźwięk imienia Medów wzbudzał w Hellenach trwogę.

G. Chomicki, S Sprawski, *Starożytność. Teksty źródłowe* […], Kraków 1999, s. 111.

Źródło 2. Ilustracje przedstawiające różne rodzaje wojsk starożytnych

Na podstawie: http://encyklopedia.pwn.pl, http://romaeaeternae.blogspot.com, http://www.temporamagazine.com

Rozstrzygnij, która ilustracja ze źródła 2. przedstawia zwycięzców bitwy opisanej w źródle 1. Odpowiedź uzasadnij odwołując się do obu źródeł.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 2. (0–1)

Źródło 1. Fragment opracowania historycznego

[Aleksander] nie miał sobie równego jako żołnierz, dowódca oddziału, czy wreszcie jako wódz naczelny wielkiej armii. […] Nigdy w historii żaden zdobywca tak rozległych terytoriów nie posiadał jednocześnie takiej umiejętności zespolenia ich w posłuszną i zjednoczoną całość. Aleksander miał wysokie ideały – chciał zapewnić swoim poddanym wolność religijną, równouprawnienie bez względu na pochodzenie, zgodę polityczną, dobrobyt gospodarczy i spokojne warunki życia.

N.G.L. Hammond, *Dzieje Grecji*, Warszawa 1994, s. 740.

Źródło 2. Fragment opracowania historycznego

Aleksander był prawdziwym geniuszem jako dowódca: być może najznakomitszym wodzem jakiego wydał świat. […] [Z]ostał wychowany na króla i wojownika. Jego jedyną sprawą, przemożną obsesją w ciągu całego, krótkiego […] życia, była wojna i podboje. Na nic zda się łagodzić tę podstawową prawdę, stwarzając pozory, że marzył o przelaniu krwi po to tylko, by ujarzmiwszy cały kontynent, urzeczywistnić braterstwo ludzkości.

P. Green, *Aleksander Wielki*, Warszawa 2004, s. 415–416.

Wyjaśnij różnicę w ocenach przyczyn podbojów Aleksandra Macedońskiego zaprezentowanych w źródłach 1. i 2.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 3. (0–1)

Mapa. Trasy podróży misyjnych św. Pawła[1]

T. Cegielski, W. Lengauer, M. Tymowski, *Ludzie, społeczeństwa, cywilizacje* […], Warszawa 2002, s. 136.

[1] Święty Paweł – ur. ok. 5–10 r. n.e., zm. ok. 64–67 r. n.e.

Na podstawie mapy i własnej wiedzy oceń prawdziwość poniższych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Zaznaczone na mapie trasy podróży misyjnych św. Pawła przebiegały na terytorium, które w IV w. p.n.e. należało do imperium Aleksandra Macedońskiego.	**P**	**F**
2.	W czasie, gdy św. Paweł odbywał podróż misyjną na Cypr, cesarz Neron oskarżył chrześcijan o wywołanie pożaru w Rzymie.	**P**	**F**
3.	Bezpośrednim skutkiem misji, których trasy zaznaczono na mapie, było wydanie edyktu mediolańskiego.	**P**	**F**

Zadanie 4. (0–1)

Dwie średniowieczne płaskorzeźby z kości słoniowej

A. Jezus z cesarzem Ottonem II i jego małżonką, X w.

B. Jezus z cesarzem bizantyjskim Romanem IV i jego małżonką, XI w.

http://histmag.org; *Sztuka świata*, t. 3, Warszawa 1993, s. 133.

Sformułuj wniosek wynikający z wymowy ideowej obu źródeł.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 5. (0–1)

Fragment prawa miejskiego Świdnicy, 1328 r.

1. O rajcach. Po pierwsze co rok na św. Michała pięciu rajców, którzy stali wiernie w poprzednim roku na czele miasta, winno wybrać innych pięciu, tak jak to jest zwykłym obyczajem. […].
2. A tych pięciu rajców winno wybrać nowych ławników, których sędzia dziedziczny[1] ma zaprzysiąc, że będą wedle ich sumienia przestrzegać prawa […].
11. O tych, którzy zbierają podatek. Rajcy posiadają władzę mianowania ludzi, którzy zbierają podatek książęcy i miejski. […]
12. O rajcach. Rajcy mają pobierać czynsze i pieniądze miejskie oraz denary zbierane za przekroczenia od rzemieślników, które winni obracać na pożytek i dobro miasta […].

Teksty źródłowe do nauki historii w szkole, nr 8, Warszawa 1959, s. 7–8.

[1] Sędzia dziedziczny – wójt.

Na podstawie tekstu źródłowego sformułuj trzy argumenty świadczące o tym, że Świdnica była lokowana na prawie niemieckim.

- .....

.....

- .....

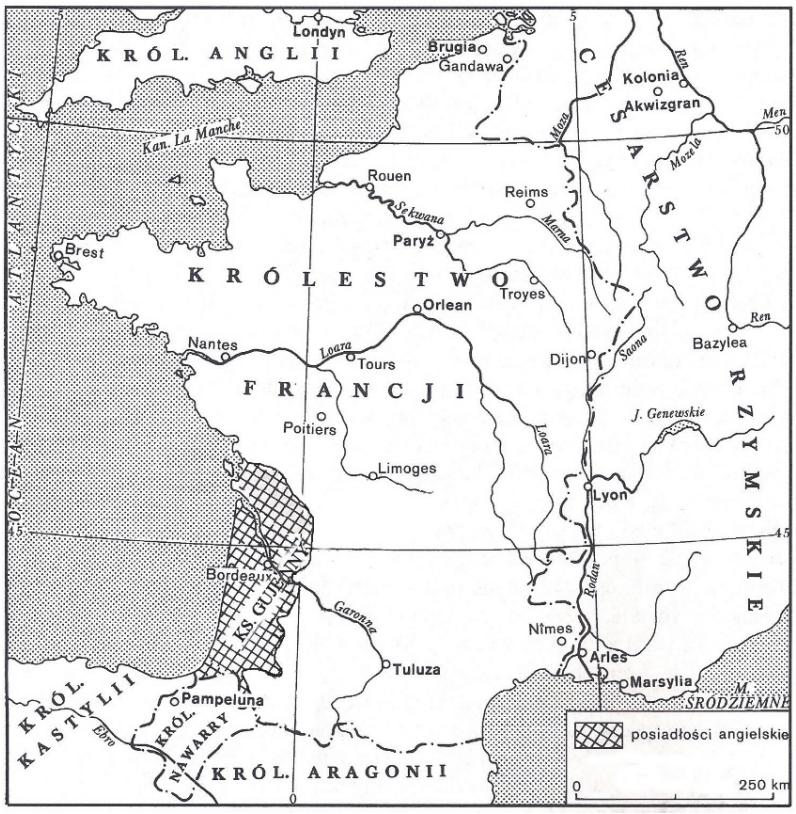
.....

- .....

.....

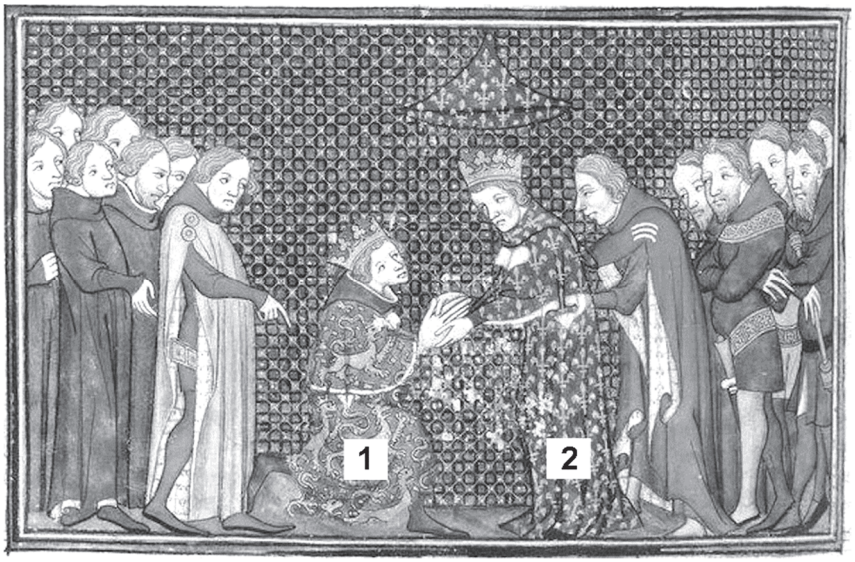
Zadanie 6.

Źródło 1. Mapa. Francja w 1328 r.

Na podstawie: J. Dowiat, *Historia* […], Warszawa 1985, s. 372.

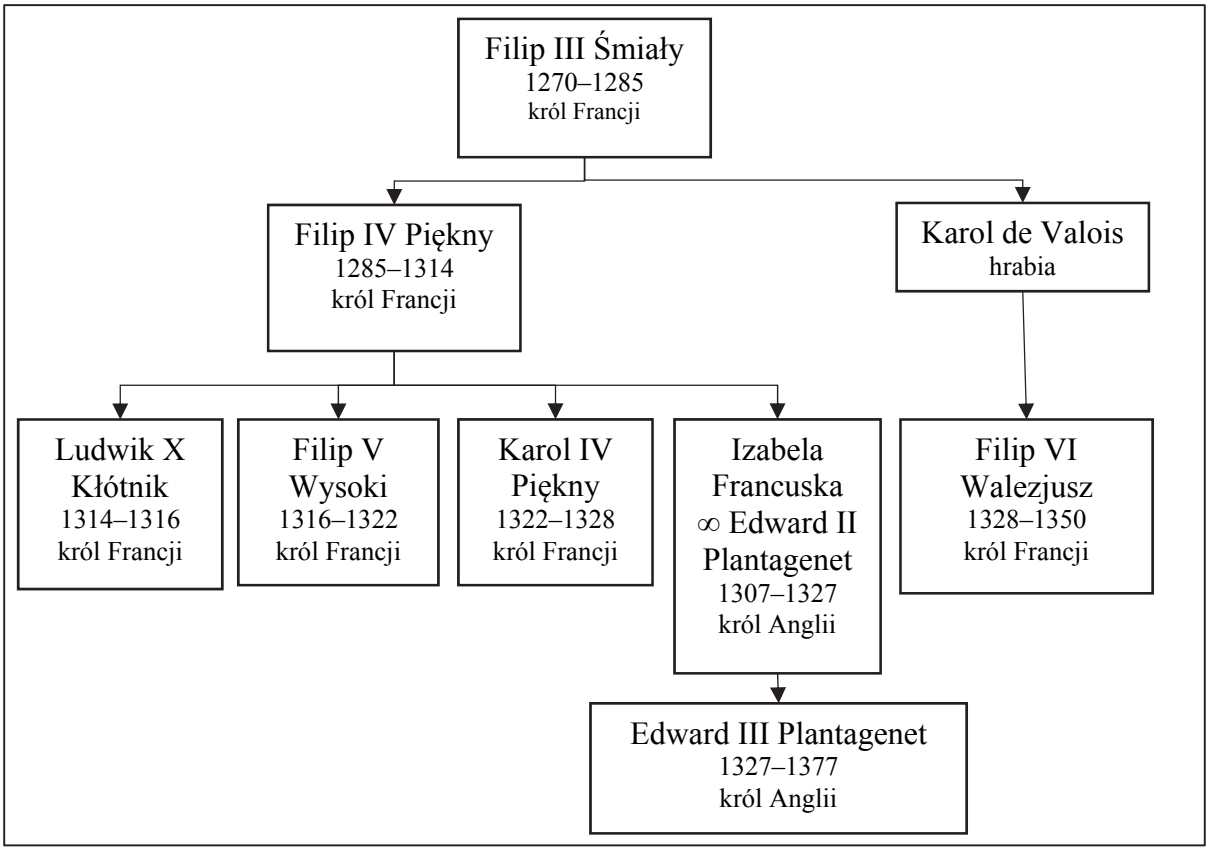
Źródło 2. Miniatura. Królowie Anglii i Francji w otoczeniu dostojników świeckich i duchownych w 1329 r.

http://www.luminarium.org

Objaśnienia:
1 – król Anglii Edward III Plantagenet.
2 – król Francji Filip VI Walezjusz, bratanek Filipa IV Pięknego.

Źródło 3. Tablica genealogiczna Kapetyngów [fragment]

Na podstawie: T. Manteuffel, *Historia powszechna. Średniowiecze*, Warszawa 2002, s. 288.

Objaśnienie: w tablicy genealogicznej podano lata panowania władców; trzej królowie Francji panujący w latach 1314–1328 nie pozostawili żyjącego potomstwa męskiego; ∞ – małżeństwo.

Zadanie 6.1. (0–1)

Podaj nazwę ceremonii przedstawionej w źródle 2. i – wykorzystując dane ze źródła 1. – wyjaśnij, dlaczego do niej doszło.

Nazwa: .....

Wyjaśnienie: .....

.....

.....

.....

Zadanie 6.2. (0–1)

Wyjaśnij, wykorzystując dane ze źródeł 1–3, dlaczego związki między władcami Anglii i Francji stały się jedną z przyczyn wojny stuletniej.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 7.

Fragmenty dwóch dzieł historyków średniowiecznych

Fragment kroniki A

Zanim sułtan Mehmet rozpoczął oblężenie, cesarz przesłał mu propozycję […]. Sułtan, nie słuchając tych propozycji, […] zażądał, aby cesarz zdał mu miasto […]. W tym czasie przybyły dwa wielkie statki przysłane przez Franków na pomoc cesarzowi i wyładowały znaczne posiłki niewiernych, które rzuciły się do miasta. […] Opór ze strony oblężonych był tak silny, że Turcy dopiero, gdy noc zapadła, byli w stanie wedrzeć się do miasta […]. Gdy wreszcie wszystko w pełni się uspokoiło, zamiast nieprzyjemnych dźwięków dzwonów rozległ się miły głos muezzina […]. Z kościołów wyrzucono wizerunki bóstw pogańskich […], zmieniono dotychczasową postać świątyń, dodano im też minarety.

Fragment kroniki B

Doszła […] przerażająca wiadomość o zdobyciu […] stolicy greckiego państwa przez [sułtana] tureckiego […]. Papież i królowie postronni nie czuli się wcale pochopnymi do obrony Grecji […]. Turek tymczasem gnębił i ściskał coraz bardziej miasto. Ten nieszczęśliwy upadek […] tryumfem był wielkim dla Turków, dla Greków ostateczną zgubą, a ohydą wieczną dla chrześcijan.

G. Szczepański, *Poznać przeszłość, zrozumieć dziś* […], Warszawa 2005, s. 154–156.

Zadanie 7.1. (0–1)

Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Do wydarzenia, którego dotyczą źródła, doszło po

A. śmierci sułtana Sulejmana II Wspaniałego.
B. klęsce Władysława III w bitwie pod Warną.
C. śmierci Ludwika Jagiellończyka w bitwie pod Mohaczem.
D. klęsce wojsk polskich w bitwie z Turkami pod Cecorą.

Zadanie 7.2. (0–1)

Rozstrzygnij, która relacja o wydarzeniu – A czy B – została spisana przez muzułmanina. Odpowiedź uzasadnij, podając dwa argumenty.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 8. (0–1)

Lokalizacja drukarń w Europie w XV w.

Ośrodki typograficzne		Liczba wydań w latach 1445–1500	
●	drukarnie założone przed 1471 r.	○	powyżej 1000
●	drukarnie założone pod koniec XV w.	○	od 500 do 1000
⟹	kierunki rozprzestrzeniania się druku	○	poniżej 500

Na podstawie: *Historia powszechna*, t. 9., Novara 2007, s. 258.

Odwołując się do treści źródła, podaj dwa argumenty uzasadniające tezę, że wynalazek, którego dotyczy mapa, przyczynił się do przemian kulturowych w Europie.

- .....

.....

.....

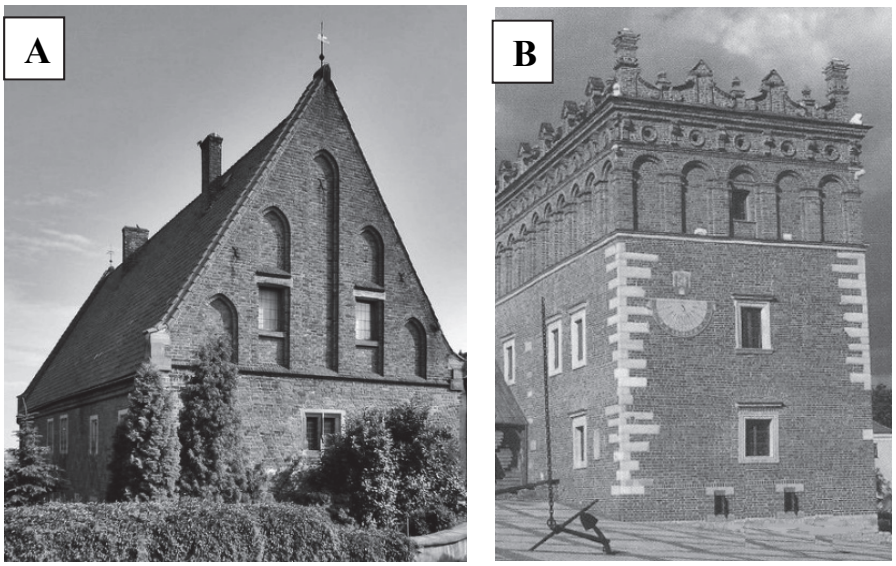
- .....

.....

.....

Zadanie 9.

Źródło 1. Fotografie. Dwa obiekty architektury Sandomierza

http://plecakmarzen.blogspot.com; *Sandomierz – miasto między wschodem a zachodem*, red. K. Burek, T. Giergiel, Sandomierz 2013, s. nlb.

Źródło 2. Fragment artykułu współczesnego historyka

Sandomierz pełnił [funkcję] zwornika wymiany Rzeczypospolitej Obojga Narodów [z innymi regionami w Europie]. Jedna z dróg wiodących z zachodu biegła na jarmarki lubelskie przez Sandomierz, co skutkowało przejazdami przez miasto kupców niemieckich, włoskich, walońskich, czy flamandzkich i holenderskich. […]. Ten stan rzeczy powodował przejmowanie różnych prądów kultury i różnych obyczajów. Przez Sandomierz, jako jedno z pierwszych miast w Polsce, […], przychodziły wzorce włoskiej sztuki renesansowej, widoczne w zdobnictwie i w architekturze miasta.

Sandomierz – miasto między wschodem a zachodem, red. K. Burek, T. Giergiel, Sandomierz 2013, s. 28.

Zadanie 9.1. (0–1)

Podaj dwie dziedziny, w których szesnastowieczny Sandomierz pełnił funkcję *zwornika wymiany Rzeczypospolitej Obojga Narodów* z innymi regionami w Europie.

- .....
- .....

Zadanie 9.2. (0–1)

Rozstrzygnij, który obiekt, oznaczony literą A czy literą B, jest potwierdzeniem oddziaływania kulturowego wskazanego w wypowiedzi historyka. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

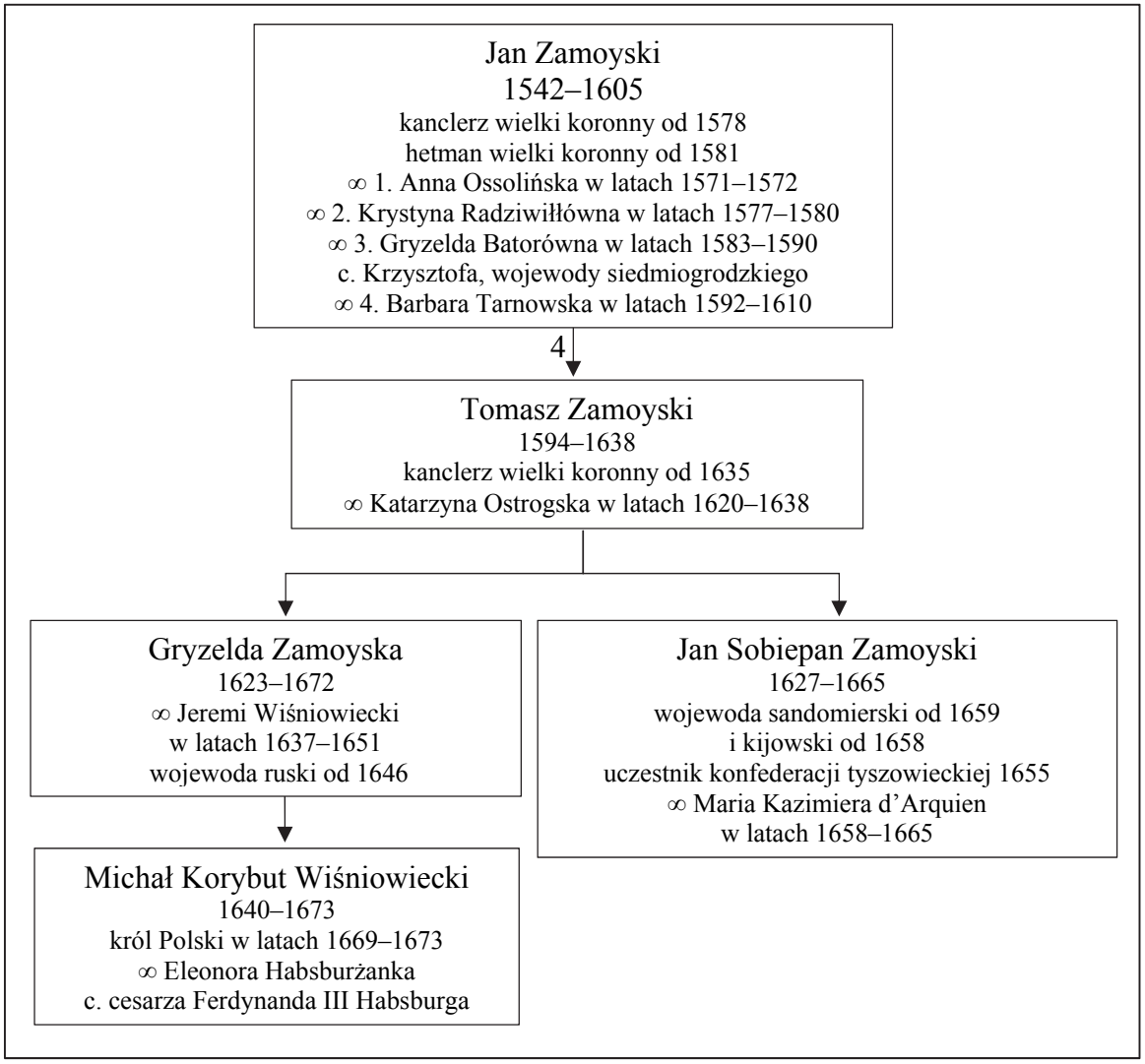
.....

.....

.....

Zadanie 10.

Źródło 1. Tablica genealogiczna. Związki rodziny Zamoyskich z rodziną Wiśniowieckich

Objaśnienia: ∞ – małżeństwo; c. – córka; 1, 2, 3, 4 – kolejność małżeństw i potomstwo w nich zrodzone.

Na podstawie: S. Grzybowski, *Jan Zamoyski*, Warszawa 1994.

Źródło 2. Fragment opracowania historycznego

Tego dnia na krakowskim Rynku zasiadł król z małżonką Anną Jagiellonką, senatorowie, szlachta i mieszczanie. Najpierw odbyły się gonitwy rycerskie. Następnie rozpoczął się barwny i niezwykły korowód. Jechali też trębacze w pozłocistych strojach, stu rycerzy na koniach, wozy pełne łupów zdobytych w Rosji, potem książęta. W tłum mieszczan i szlachty rzucano srebrne talary z wizerunkiem króla […]. Długo bawił się Kraków, długo podziwiał [pana młodego] – hetmana [Zamoyskiego], reżysera całej uroczystości.

L. Podhorodecki, *Hetman Jan Zamoyski 1541–1605*, Warszawa 1971, s. 76–78.

Zadanie 10.1. (0–1)

Rozstrzygnij, któremu małżeństwu kanclerza Jana Zamoyskiego towarzyszyły uroczystości weselne opisane w źródle 2. Odpowiedź uzasadnij, podając dwa argumenty.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 10.2. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe.

1.	Wnuk kanclerza Jana Zamoyskiego poparł króla Jana Kazimierza Wazę w czasie potopu szwedzkiego.	**P**	**F**
2.	Za panowania prawnuka kanclerza Jana Zamoyskiego podpisano pokój z Turkami w Karłowicach.	**P**	**F**
3.	Przedstawiciele trzech pokoleń rodziny Zamoyskich zasiadali w senacie.	**P**	**F**

Zadanie 11. (0–1)

Źródło 1. Fragment opracowania historycznego

Niewątpliwie wielką krzywdę wyrządzały handlowi wzdłuż wiślanego szlaku wojny. Zwłaszcza w latach między r. 1648 a 1660, gdy Polskę zalewały kolejne fale najeźdźców, straty były równie katastrofalne jak straty spowodowane wojną trzydziestoletnią. […] Równie dotkliwe straty przyniosła wielka wojna północna, wojny o sukcesję – polska i austriacka, wojna siedmioletnia oraz wojny okresu rozbiorów […]. Same zniszczenia nie tłumaczą jednak wszystkiego […]. Współcześni historycy polscy głównej przyczyny tego stanu rzeczy upatrują w systemie agrarnym, uważając poddaństwo i gospodarkę folwarczną za główne elementy błędnego koła rosnącego wyzysku i malejących zysków.

N. Davies, *Boże igrzysko,* Kraków 1991, s. 382–383.

Źródło 2. Fragment opracowania historycznego

Z biegiem czasu na rynku amsterdamskim pojawiło się zboże z Archangielska, zyskały na znaczeniu artykuły zastępcze, jak zwłaszcza ryż. Wreszcie uprawa zbóż w niektórych regionach Zachodniej Europy tak dalece zwiększyła swoją wydajność, że przy jednoczesnym rozwoju przemysłu kraje te zmniejszyły swą zależność od dowozu środków żywności. Obserwatorzy współcześni już w trzeciej ćwierci XVII wieku zwracali uwagę, że zbyt ziarna z krajów nadbałtyckich jest utrudniony. Na przełomie XVII i XVIII wieku pszenica angielska stanowiła już poważną konkurencję dla zboża polskiego, a w drugiej ćwierci XVIII w eksport angielski przekroczył globalny wywóz ziarna z Bałtyku.

Polska XVII wieku, red. J. Tazbir, Warszawa 1969, s. 96.

Rozstrzygnij, czy w obu źródłach przedstawiono podobne przyczyny kryzysu eksportu polskiego zboża do Europy Zachodniej. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 12. (0–1)

Król trefl – karta do gry z talii wydanej we Francji w XVIII w.

http://files.libertyfund.org.

Rozstrzygnij, czy przedstawiona karta do gry propaguje idee rewolucji francuskiej. Odpowiedź uzasadnij, interpretując jej elementy graficzne.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

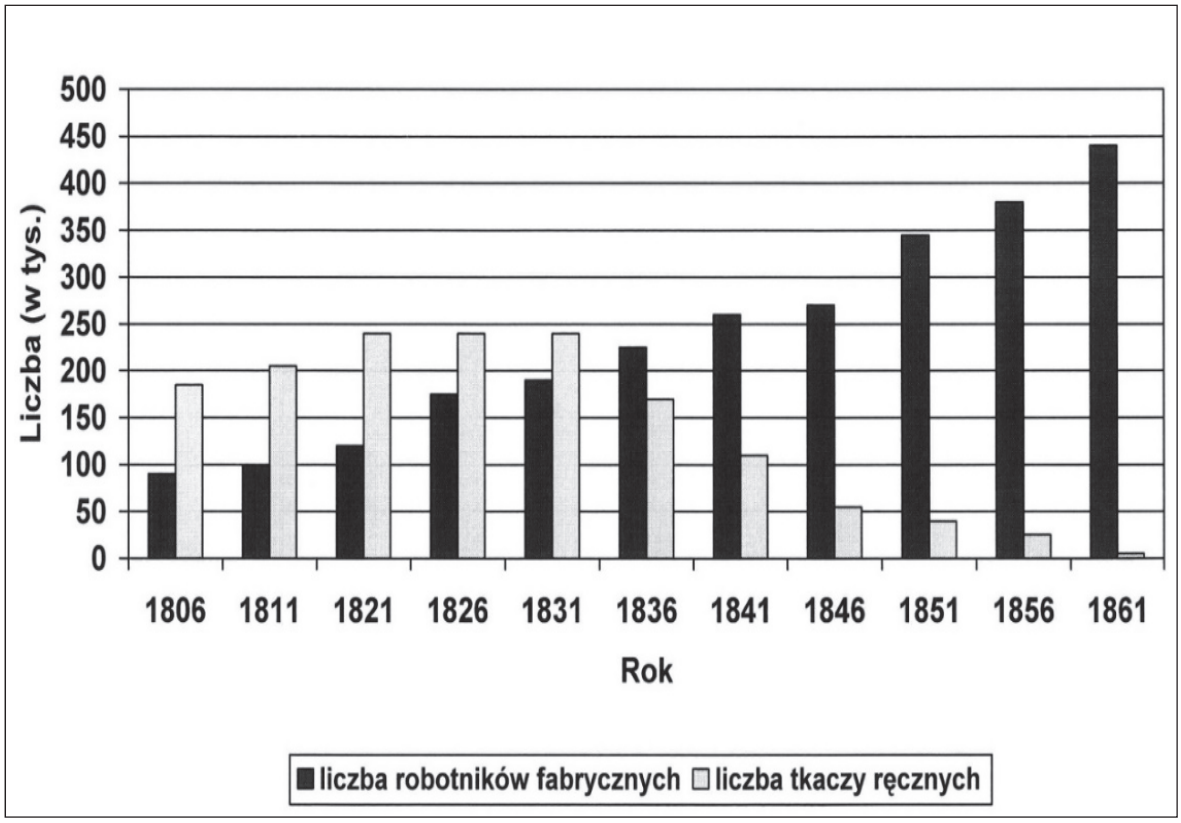
.....

.....

.....

Zadanie 13. (0–1)

Wykres. Liczba zatrudnionych przy wytwarzaniu tkanin bawełnianych w Anglii

Na podstawie: M. Kopczyński, *Ludzie i technika*, Warszawa 2007, s. 90.

Oceń prawdziwość poniższych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe.

1.	Dane z wykresu świadczą o dokonującej się w Anglii w XIX w. rewolucji przemysłowej.	**P**	**F**
2.	Blokada kontynentalna zastosowana przez Napoleona wobec Anglii miała negatywny wpływ na zatrudnienie w branży włókienniczej w tym kraju.	**P**	**F**
3.	Dopiero w czwartej dekadzie XIX w. odwróciły się proporcje między liczbą robotników zatrudnionych w fabrykach włókienniczych a liczbą robotników w tkalniach ręcznych.	**P**	**F**

Zadanie 14. (0–1)

Rysunek satyryczny opublikowany w angielskim czasopiśmie „Punch”

http://punch.photoshelter.com

Objaśnienia tekstów na mapie: United States – Stany Zjednoczone, North – Północ, South – Południe.

Podaj stosowaną w historiografii nazwę konfliktu, którego dotyczy rysunek. Odpowiedź uzasadnij, interpretując elementy graficzne rysunku.

Nazwa konfliktu: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 15.

Źródło 1. Fragment pamiętnika arcybiskupa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego

[Margrabia Aleksander Wielopolski] spodziewał się, iż śmiałym i energicznym zamachem zgniecie w samym zarodku powstanie i oszczędzi krajowi niemało krwi i nieszczęść. […] W tym celu ułożył ów plan […], by dał możebność rządowi pochwycenia wszystkich rewolucyjnych żywiołów i wydalenia ich z kraju […]. Gdyby rząd petersburski działał z równie dobrą wiarą jak margrabia i […] gdyby mu rzeczywiście chodziło tylko o przytłumienie […] w kraju rewolucji, by następnie bez przeszkody już rozwijać nadane narodowi instytucje, środek ów, […] byle się udał, łatwo dałby się wytłumaczyć polityczną koniecznością […]. Ale nad Newą całkiem do innych zmierzano celów niż nad Wisłą.

Z.Sz. Feliński, *Pamiętniki*, Warszawa 2009, s. 565.

Źródło 2. Fragment opracowania historycznego

[Margrabia Aleksander Wielopolski] szukał formuły najlepiej chroniącej interesy Rosji na ziemiach polskich […]. Faktem znamiennym jest uznanie jego programu za najskuteczniej broniącego interesów imperialnej Rosji w Polsce – przez samego cara Aleksandra II. […] Margrabia wybrał taktykę fatalną: wzmożenie represji w celu udowodnienia Petersburgowi, iż całkiem panuje nad sytuacją w Królestwie. […] Oddawał cały kraj na pastwę przemocy rosyjskiej, w imię zjednoczenia na zawsze sprawy polskiej z imperializmem rosyjskim.

J. Łojek, *Kalendarz historyczny. Polemiczna historia Polski*, Warszawa 1994, s. 325, 337.

Zadanie 15.1. (0–1)

Podaj stosowaną w historiografii nazwę wydarzenia, które autor źródła 1. określa jako *ów plan.*

.....

Zadanie 15.2. (0–1)

Porównaj, dokonaną przez obu autorów, interpretację motywów decyzji podjętej przez margrabiego Aleksandra Wielopolskiego.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 16.

Fragment patriotycznego wiersza z 1883 r.

Rozbita Polska w twarde pęta dzwoni,
Trzygłowy potwór w pierś jej szpony wbił,
Dźwignie-ż się naród z tej bezdennej toni?
Gdzie skrzepić ducha? Gdzie zaczerpnąć sił?

Padł gmach przesławny, belki się rozprzęgły,
Z wysokich wzrębów[1] legł na złomie złom,
Ale nietknięte pozostały węgły,
Na nich ty Polsko odbudujesz dom!

W twojej pobudce nowa dzwoni nuta;
Snać[2] przyszłość odczuł twój proroczy zmysł,
Przy lackim[3] orle, przy koniu Kiejstuta,
Archanioł Rusi na proporcach błysł!

Z wiarą, z miłością, podnosisz te godła,
Pasmem stuletnich nieugięta prób,
Wołasz na dziatwę: „Idźmy do Horodła!"
Wznówmy nad Bugiem stary ludów ślub.

F. Ziejka, *Przy lackim orle, przy koniu Kiejstuta, archanioł Rusi na proporcach błysł! Tradycje […] w życiu narodowym czasów niewoli,*
red. S. Górzyński, Warszawa 2015, s. 310–311.

[1] Wzrąb – obronny element budowli.
[2] Snać – przecież.
[3] Lacki – polski.

Zadanie 16.1. (0–1)

Podaj nazwę wydarzenia, do którego nawiązuje utwór w słowach o *starym ludów ślubie*.

.....

Zadanie 16.2. (0–1)

Podaj nazwę powstania narodowego z XIX w., do którego nawiązano w 3. zwrotce utworu. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do treści wiersza.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 17. (0–1)

Źródło 1. Fragment artykułu z *Księgi kupiectwa* […], Poznań 1908

Hasło „Swój do Swego” bardzo często było już przedmiotem artykułów w naszej prasie i tematem przemówień na wiecach. Objawia się w nim myśl solidarności narodowej na polu gospodarczym. […] Żywimy nadzieję, że najnowsze czasy przyczynią się do pogłębienia i rozpowszechnienia hasła „swój do swego”. Walka obecnie się tocząca […] rozegra się na polu ekonomicznym […].

Ziemia obiecana. Miasto i nowoczesność. Katalog […], Warszawa 2015, s. 224–225.

Źródło 2. Reklama fabryki czapek, 1908 r.

Ziemia obiecana. Miasto i nowoczesność. Katalog […], Warszawa 2015, s. 222.

Rozstrzygnij, czy przedstawiona reklama świadczy o dążeniu polskiego przedsiębiorcy do realizacji idei, o której mowa w źródle 1. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 18.

Źródło 1. Fragment wspomnień Aleksandry Piłsudskiej

Kraj oczekiwał, że Piłsudski będzie pierwszym prezydentem państwa, wybranym na podstawie nowej konstytucji. Toteż jego decyzja, że nie ma zamiaru kandydować, podana do wiadomości Sejmu 4 grudnia, wywołała konsternację […]. [Jej] głównym powodem była konstytucja, ograniczająca uprawnienia prezydenta Rzeczypospolitej.

A. Piłsudska, *Wspomnienia*, Londyn 1960, s. 246.

Źródło 2. Rysunek zamieszczony w czasopiśmie „Cyrulik Warszawski”, 1926 r.

Portret Marszałka Piłsudskiego w ramach Konstytucji […]

Prosto z Wiejskiej […], oprac. A. Zakrzewski, Wrocław 1990, s. 92.

Zadanie 18.1. (0–1)

Podaj stosowaną w historiografii nazwę i rok uchwalenia konstytucji, o której mowa w źródle 1.

Nazwa konstytucji: .....

Rok uchwalenia: .....

Zadanie 18.2. (0–1)

Rozstrzygnij, czy rysunek satyryczny (źródło 2.) nawiązuje do tej samej ustawy zasadniczej, o której mowa w źródle 1. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 18.3. (0–1)

Podaj stosowaną w historiografii nazwę wydarzenia, które stało się przyczyną publikacji rysunku przedstawionego w źródle 2.

.....

Zadanie 19.

Fragment pamiętnika z I połowy XX wieku

31 stycznia. […] Za dolara płaciliśmy przed tygodniem 28 750 marek polskich, dzisiaj 35 625 […]. Mamy szybko postępujące zubożenie i zupełny zanik kapitałów bankowych, gromadzonych przez długie lata pracy i oszczędności szerokich mas narodu […].
1 czerwca. Z marką naszą coraz gorzej: płacimy 52 875 marek polskich za dolara. […]
4 października. Chory pieniądz zatruwa duszę obywatela […].
16 grudnia. Za dolara płacimy 5,5 miliona marek polskich, wobec 40 tysięcy przed 9 miesiącami i 17 tysiącami przed rokiem. Dorożka kosztuje 250 tysięcy, tramwaj 50, bułka 17, jajko 80 tysięcy marek polskich […].

S. Karpiński, *Pamiętniki* […], Warszawa 1931, s. 288, 296, 302, 307.

Zadanie 19.1. (0–2)

Podaj nazwę zjawiska ekonomicznego, którego dotyczy źródło, oraz wyjaśnij, w wyniku jakich działań podjętych przez rząd zostało ono przezwyciężone.

Nazwa : .....

Wyjaśnienie: .....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 19.2. (0–1)

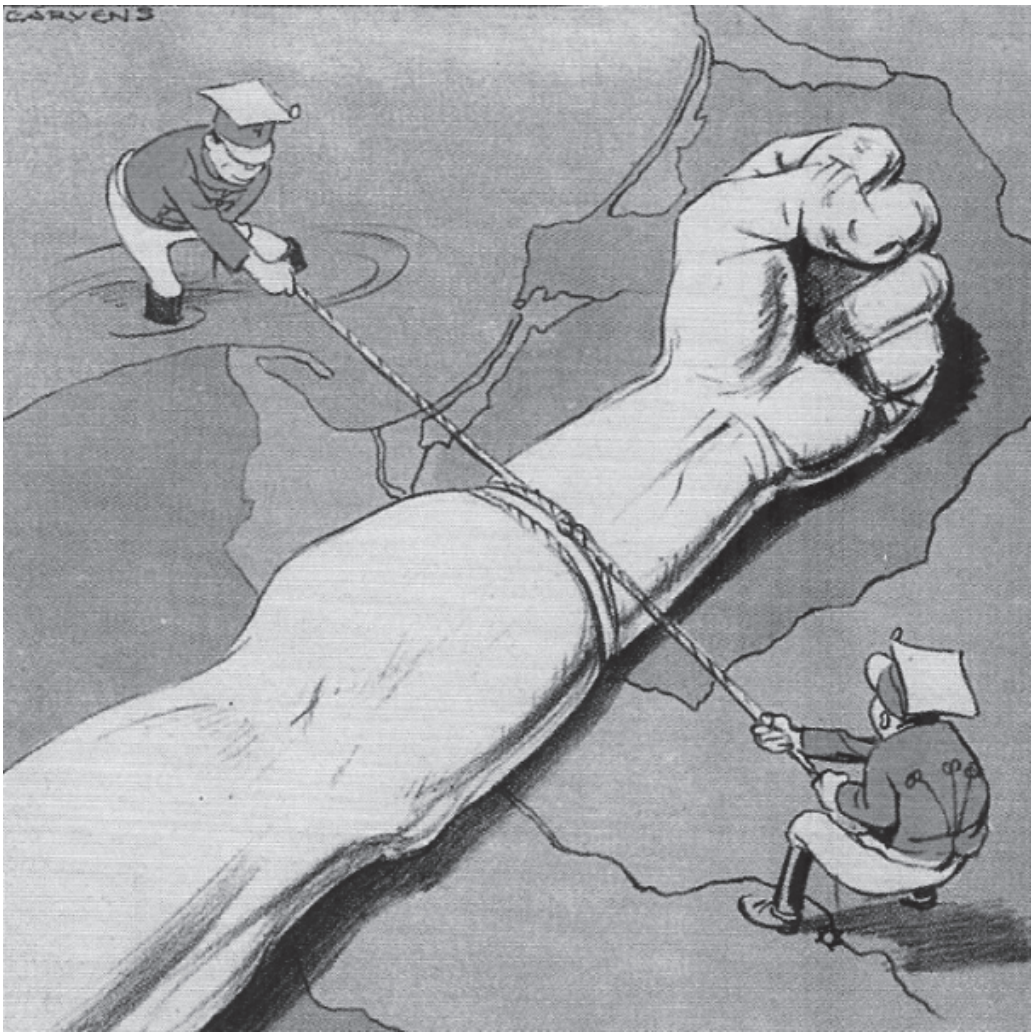
Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Sytuacja opisana w źródle była przejawem

A. wojny celnej z Niemcami.
B. kryzysu gospodarczego po I wojnie światowej.
C. wielkiego kryzysu gospodarczego.
B. okupacji niemieckiej w okresie II wojny światowej.

Zadanie 20. (0–1)

Rysunek opublikowany w niemieckim czasopiśmie „Kladderadatsch” w 1932 r.

E.C. Król, *Polska i Polacy w propagandzie narodowego socjalizmu w Niemczech 1919–1945*, Warszawa 2007, s. 697.

Wyjaśnij wymowę ideową rysunku w kontekście stosunków polsko-niemieckich z lat 30. XX wieku. W odpowiedzi odwołaj się do elementów graficznych.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 21.

Fragment wspomnień Joanny Olczak-Ronikier z okresu II wojny światowej

Zachowały się zdjęcia z tej uroczystości. Do jednej z nich pozuje siedem dziewczynek […]. Klasyczne zdjęcie pamiątkowe wykonane przez zawodowego fotografa. Pięć dziewczynek na tym zdjęciu to Żydówki. Siostry [niepokalanki][1] heroicznie uznały [to, co robiły] za swój chrześcijański obowiązek.

J. Olczak-Ronikier, *W ogrodzie pamięci*, Kraków 2003, s. 290–291.

[1] Siostry niepokalanki prowadziły domy zakonne m.in. w Warszawie i Szymanowie pod Warszawą.

Zadanie 21.1. (0–1)

Wyjaśnij, dlaczego autorka wspomnień nazwała czyn sióstr niepokalanek *heroicznym.*

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 21.2. (0–1)

Podaj nazwę instytucji, która z ramienia polskich władz organizowała pomoc dla ludności żydowskiej w okupowanej Polsce.

.....

Zadanie 22.

Rysunek zamieszczony na okładce specjalnego wydania czasopisma „Szpilki”, 1966 r.

– Musimy ich nawrócić, żeby jako chrześcijanie mogli nam wybaczyć i prosić o wybaczenie.

Historia PRL. Polityka, ludzie, życie codzienne, t. 12, Warszawa 2009, s. 69.

Zadanie 22.1. (0–1)

Podaj nazwę dokumentu, do którego nawiązuje rysunek.

.....

Zadanie 22.2. (0–1)

Udowodnij, że rysunek służył celom ówczesnej propagandy.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 23.

Przemówienie I sekretarza Komitetu Wojewódzkiego PZPR w Katowicach [fragment]

Dzisiaj MO naszego województwa zatrzymało samochód, który wiózł na Śląsk grupę studentów z jednej uczelni, warszawskich studentów, którzy jechali zmącić spokojną śląską wodę. […] Nietrudno domyślić się, kto łoży na organizowanie awantur w Warszawie i kraju. Są to ci sami zawiedzeni wrogowie Polski Ludowej, których życie nie nauczyło rozumu, którzy przy każdej okazji dają o sobie znać, różni pogrobowcy starego ustroju, rewizjoniści, syjoniści, sługusi imperializmu. […]

Jesteśmy niezachwianie z narodem, z partią i jej kierownictwem! 270-tysięczna partyjna organizacja katowicka pozdrawia was, towarzyszu Wiesławie!

Na podstawie: https://ipn.gov.pl

Zadanie 23.1. (0–1)

Zaznacz poprawne dokończenie zdania i uzasadnij swój wybór.

Zaprezentowany fragment przemówienia został wygłoszony przez

A. Bolesława Bieruta.
B. Władysława Gomułkę.
C. Edwarda Gierka.
D. Wojciecha Jaruzelskiego.

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

.....

Zadanie 23.2. (0–1)

Zaznacz poprawne dokończenie zdania

Wydarzenia, które stały się powodem zacytowanego przemówienia, rozegrały w roku

A. interwencji państw Układu Warszawskiego w Czechosłowacji.
B. wygłoszenia tajnego referatu przez Nikitę Chruszczowa na XX zjeździe KPZR.
C. zamachu na prezydenta USA Johna Fitzgeralda Kennedy'ego.
D. zakończenia obrad II Soboru Watykańskiego.

Zadanie 24. (0–2)

Rysunek z lat 80. XX w.

http://www.[...]

Podaj nazwę dwóch wydarzeń, do których nawiązują dwie części rysunku. Odpowiedź uzasadnij, wyjaśniając elementy graficzne ilustracji.

Nazwa wydarzenia:

.....

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

Nazwa wydarzenia:

.....

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

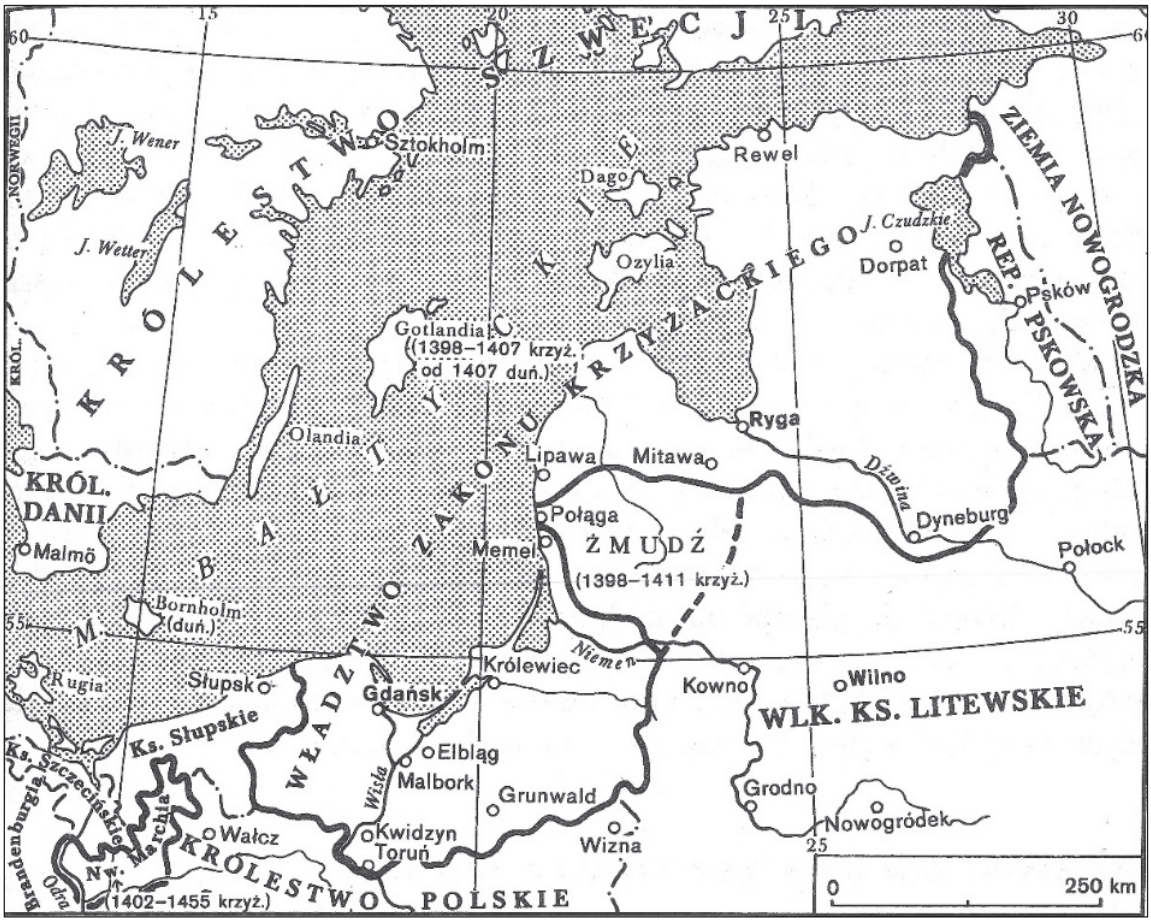
Zadanie 25. (0–12)

Zadanie zawiera pięć tematów. Wybierz jeden z nich do opracowania.

1. Porównaj ustrój polityczny demokratycznych Aten i republikańskiego Rzymu.
2. *Konflikt polsko-krzyżacki stanowił najpoważniejsze wyzwanie dla pozycji międzynarodowej Polski*. Oceń słuszność tej tezy w odniesieniu do XV wieku. W pracy wykorzystaj materiały źródłowe (s. 28–29).
3. Uzasadnij, że słusznie okres panowania dwóch ostatnich Jagiellonów na tronie polskim nazwano „złotym wiekiem" kultury polskiej.
4. Oceń znaczenie pracy organicznej dla zachowania tożsamości narodowej Polaków w XIX wieku.
5. Scharakteryzuj politykę USA za prezydentury H. Trumana i oceń jej wpływ na genezę zimnej wojny w latach 1945–1952. W pracy wykorzystaj materiały źródłowe (s. 30–31).

Materiały źródłowe do tematu 2.

Źródło A. Rozwój państwa krzyżackiego

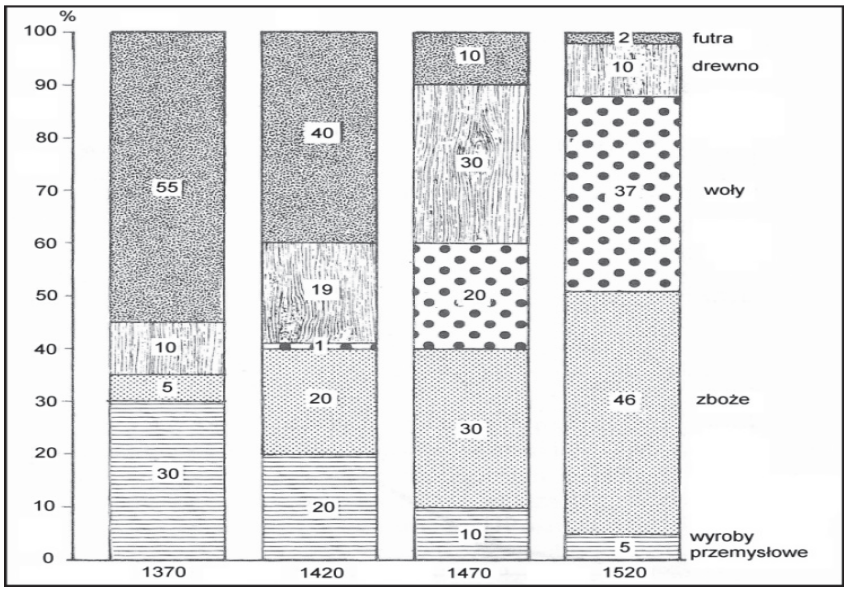
T. Manteuffel, *Historia powszechna. Średniowiecze*, Warszawa 2007, s. 341.

Źródło B. Polska w II poł. XV wieku

T. Jurek, E. Kizik, *Historia Polski do 1572*, Warszawa 2013, s. 424.

Źródło C. Wykres. Struktura wywozu z Polski głównych towarów w latach 1370–1520

H. Samsonowicz, J. Tazbir, T. Łepkowski, T. Nałęcz, *Polska. Losy państwa i narodu do 1939 roku*, Warszawa 2003, s. 125.

Materiały źródłowe do tematu 5.

Źródło A. Tabela. Pomoc USA dla Europy w latach 1948–1954 (w mln dolarów)

Kraj	Ogółem	w %
Austria	726,1	5
Belgia i Luksemburg	556,5	3,8
Dania	278,9	1,9
Francja	3 103,8	21
RFN	1 472,6	10
Grecja	773,9	5,2
Islandia	34,6	0,2
Irlandia	146,2	1,0
Włochy	1 577,8	10,7
Holandia	980,1	6,6
Norwegia	274,7	1,9
Portugalia	49,8	0,3
Szwecja	106,8	0,7
Turcja	277,5	1,9
Wielka Brytania	3 585,6	24,3

Na podstawie: *Wiek XX w źródłach.* […], oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1998, s. 311.

Źródło B. Traktat północnoatlantycki z 4 kwietnia 1949 r. [fragment]

Artykuł 5

Strony zgadzają się, że zbrojna napaść na jedną lub więcej z nich w Europie lub Ameryce Północnej będzie uznana za napaść przeciwko nim wszystkim i dlatego zgadzają się, że jeżeli taka zbrojna napaść nastąpi, to każda z nich, w ramach wykonywania prawa do indywidualnej lub zbiorowej samoobrony, uznanego na mocy artykułu 51 Karty Narodów Zjednoczonych, udzieli pomocy Stronie lub Stronom napadniętym, podejmując niezwłocznie, samodzielnie jak i w porozumieniu z innymi Stronami, działania, jakie uzna za konieczne, łącznie z użyciem siły zbrojnej, w celu przywrócenia i utrzymania bezpieczeństwa obszaru północnoatlantyckiego.

O każdej takiej zbrojnej napaści i o wszystkich podjętych w jej wyniku środkach zostanie bezzwłocznie powiadomiona Rada Bezpieczeństwa. Środki takie zostaną zaniechane, gdy tylko Rada Bezpieczeństwa podejmie działania konieczne do przywrócenia i utrzymania międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa.

http://isap.sejm.gov.pl

Źródło C. Karykatura z 1951 roku

Tłumaczenie: chinese reds – chińscy czerwoni; korean war – wojna koreańska

http://hti.osu.edu

WYPRACOWANIE

na temat nr ……..

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

BRUDNOPIS *(nie podlega ocenie)*